

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Jiřího Pally a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci navrhovatele: **T. P.**, proti odpůrcům: **1) Státní volební komise**, se sídlem nám. Hrdinů 1634/4, Praha 4, **2) Ing. Miloš Zeman**, bytem Brdičkova 1917/9, Praha 5, a **3) Ing. V. M.**, odpůrci 2) a 3) zast. JUDr. Janem Vondráčkem, advokátem, se sídlem Zbraslavské nám. 458, Praha 5, v řízení o návrhu na vydání rozhodnutí o neplatnosti volby prezidenta republiky, o námitce podjatosti předsedy senátu ve věcech volebních JUDr. Vojtěcha Šimíčka,

t a k t o :

Soudce Nejvyššího správního soudu JUDr. Vojtěch Šimíček **není vyloučen** z projednávání a rozhodování věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. Vol 7/2013.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Obsah námítky podjatosti a navazujících podání

[1] Návrhem na určení neplatnosti rozhodnutí o volbě prezidenta republiky ze dne 29. 1. 2013 se navrhovatel domáhá, aby Nejvyšší správní soud vydal usnesení, kterým určí, že volba prezidenta republiky konaná ve dnech 11. a 12. 1. 2013 (I. kolo) a ve dnech 25. a 26. 1. 2013 (II. kolo) je neplatná, a současně nařídil opakování této volby, a to počínaje rozhodnutím o registraci kandidátních listin.

[2] Podáním ze dne 1. 2. 2013 navrhovatel ve smyslu § 8 odst. 5 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), vznesl námitku podjatosti vůči předsedovi senátu ve věcech volebních JUDr. Vojtěchu Šimíčkovi, a to z důvodu zvláštního poměru k věci, pro který je tento soudce vyloučen z rozhodování o jeho návrhu. Současně výslovně sdělil, že neuplatňuje námitku podjatosti vůči žádnému dalšímu členu senátu ve věcech volebních.

[3] Navrhovatel poukázal na to, že v návaznosti na vydání usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 12. 2012, č. j. Vol 11/2012 – 63, kterým byl zamítnut návrh na

vydání rozhodnutí o povinnosti registrovat kandidátní listinu pana Tomia Okamury pro volbu prezidenta republiky, se JUDr. Vojtěch Šimíček vyjádřil do médií na jeho adresu velmi kriticky, konkrétně v deníku Právo byl dne 14. 12. 2012 citován výrok, že v případě pana Okamury byla chybovost vzorků údajů u občanů podepsaných na petici „*taková, že celé archy byly smyšlené, sepsané jednou rukou.*“ Tento výrok navrhovatel hodnotí jako nešťastný a nevhodný, způsobilý přivodit právní kroky ze strany pana Okamury. Navrhovatel je přesvědčen, že za předestřených okolností není JUDr. Vojtěch Šimíček způsobilý rozhodovat nestranně o žádném návrhu, při jehož projednání bude muset soud jako předběžnou otázku posoudit, zda pan Tomio Okamura splnil nebo nesplnil povinnost doložit ke své kandidátní listině petici podepsanou odpovídajícím počtem občanů; při takovém rozhodování bude totiž mít tendenci své předchozí výroky obhajovat, a to již proto, aby se vyhnul nepříznivým následkům pro případ, že by se prokázal opak.

[4] Ve vyjádření k námitce podjatosti ze dne 4. 2. 2013 soudce JUDr. Vojtěch Šimíček uvedl, že k projednávané věci ani účastníkům řízení nemá žádný vztah, a není tak podle jeho názoru dán žádný racionální důvod pro jeho vyloučení z rozhodování ve smyslu § 8 odst. 1 s. ř. s. Zdůraznil, že pan Tomio Okamura není účastníkem řízení v nyní projednávané věci a výsledek řízení se rovněž nemůže žádným způsobem přímo projevit v jeho právní sféře, a to ani pro případ, že by soud k nyní projednávanému návrhu vyslovil neplatnost volby prezidenta. Pan Tomio Okamura nebyl pro tyto volby vůbec zaregistrován. Byl účastníkem toliko zcela odlišného řízení ve věci registrace kandidátní listiny, které již pravomocně skončilo, přičemž jeho ústavní stížnost proti usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 12. 2012, č. j. Vol 11/2012 – 63, které v něm bylo vydáno, byla nálezem Ústavního soudu ze dne 7. 1. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 27/12, zamítnuta jako nedůvodná; v bodě 60 odůvodnění nálezu se Ústavní soud vyjádřil i k otázce podjatosti. Na nedůvodnosti námitky podjatosti pak podle JUDr. Vojtěcha Šimíčka nic nemění ani jeho negativní odpověď ze dne 17. 12. 2012 na žádost pana Tomia Okamury o veřejnou omluvu. V předmětném, jakož ani v jiných řízeních o návrhu na vydání rozhodnutí o neplatnosti volby prezidenta republiky soud nebude jako předběžnou otázku posuzovat získání potřebného počtu podpisů pod petici pana Okamury; tato otázka již byla pravomocně vyřešena a soud se k ní nemůže žádným způsobem vracet a zpochybňovat závěry vyslovené v dřívějších rozhodnutích Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu.

[5] Námitka podjatosti byla dne 5. 2. 2013 ve smyslu § 8 odst. 5 s. ř. s. ve spojení s odst. 3 téhož ustanovení přidělena k rozhodnutí 4. senátu Nejvyššího správního soudu.

[6] V doplňujícím podání ze dne 6. 2. 2013 navrhovatel vyslovil názor, že námitka podjatosti byla nesprávně přidělena k rozhodnutí tříčlennému senátu Nejvyššího správního soudu. Je přesvědčen, že zákon ukládá, aby o námitce podjatosti proti členu sedmičlenného senátu ve věcech volebních rozhodl rovněž senát sedmičlenný. Pakliže zákon v ustanovení § 16 odst. 2 písm. a) s. ř. s. stanoví, že senát Nejvyššího správního soudu ve věcech volebních se skládá z předsedy a šesti soudců, není přípustné, aby o určitých procesních návrzích či námitkách v těchto věcech rozhodovaly tříčlenné senáty ve smyslu písm. b) téhož ustanovení. O námitce podjatosti ve volební věci by tak podle navrhovatele měl rozhodnout specializovaný sedmičlenný senát, přičemž pokud je ustaven pouze jeden takový senát, měl by být ten jeho člen, vůči němuž námitka podjatosti směřuje, v souladu

pokračování

s platným rozvrhem práce Nejvyššího správního soudu (na dobu od 1. 1. 2013) zastoupen jiným soudcem téhož tříčlenného senátu, v němž daný soudce jinak rozhoduje (Pravidla pro zastupování, bod 2.1., s. 38 rozvrhu práce). Navrhovatel poukázal na to, že obdobně postupuje i Ústavní soud, kde o vyloučení člena pléna rovněž nerozhoduje tříčlenný senát Ústavního soudu, nýbrž samotné plénum.

[7] Odpůrci 2) a 3) v podání ze dne 9. 2. 2013 sdělili, že nevznášejí námitku podjatosti vůči žádnému ze soudců povolaných k rozhodnutí o vznesené námitce podjatosti.

II.

Posouzení příslušnosti senátu Nejvyššího správního soudu k projednání a rozhodnutí o námitce podjatosti

[8] Při rozhodování o podaném návrhu musel Nejvyšší správní soud nejprve uvážit, zda je k němu příslušný jeho senát tříčlenný nebo, jak dovozuje navrhovatel, samotný senát volební, jenž je senátem sedmičlenným, v modifikovaném obsazení.

[9] Nejvyšší správní soud názoru navrhovatele nepřisvědčil.

[10] Podle § 8 odst. 3 s. ř. s. „soudce, který zjistí důvod své podjatosti, oznámí takovou skutečnost předsedovi soudu a v řízení zatím může provést jen takové úkony, které nesnesou odkladu. Předseda soudu na jeho místo určí podle rozvrhu práce jiného soudce nebo jiný senát. Má-li předseda soudu za to, že není dán důvod podjatosti soudce, nebo týká-li se věc předsedy soudu, rozhodne o vyloučení Nejvyšší správní soud usnesením, a jde-li o soudce Nejvyššího správního soudu, jiný jeho senát.“ Podle odst. 5 téhož ustanovení „účastník nebo osoba zúčastněná na řízení může namítnout podjatost soudce, soudní osoby, tlumočníka nebo znalce. Námitku musí uplatnit do jednoho týdne ode dne, kdy se o podjatosti dozvěděl; zjistí-li důvod podjatosti při jednání, musí ji uplatnit při tomto jednání. K později uplatněným námitkám se nepřihlíží. Námitka musí být zdůvodněna a musí být uvedeny konkrétní skutečnosti, z nichž je dovozována. O vyloučení soudce rozhodne usnesením po jeho vyjádření Nejvyšší správní soud, a je-li namítána podjatost soudní osoby, tlumočníka nebo znalce, senát po jejich vyjádření.“

[11] Nejvyšší správní soud konstatuje, že norma poslední věty § 8 odst. 3 s. ř. s. je sice výslovně zakotvena pro případy, kdy soudce sám zjistí důvod své podjatosti a takovou skutečnost oznámí předsedovi soudu, tuto normu je ovšem třeba obdobně aplikovat i na postup při posouzení námitky podjatosti uplatněné účastníkem, popř. osobou zúčastněnou na řízení. Ustanovení § 8 odst. 5 s. ř. s., které je v ostatním třeba na projednání námitky podjatosti aplikovat, totiž tuto situaci zvlášť neupravuje; norma obsažená v poslední větě tohoto ustanovení vymezuje toliko obecně věcnou příslušnost, tedy který článek soudní soustavy má o námitce podjatosti rozhodovat, přičemž stanoví, že o vyloučení soudce je povolán rozhodovat výlučně Nejvyšší správní soud a nikoli krajské soudy jako soudy ve správním soudnictví. Toto ustanovení nicméně již nestanoví, v jakém obsazení má Nejvyšší správní soud rozhodovat za situace, kdy je namítána podjatost soudce tohoto

soudu. Z logiky, jakož i účelu úpravy obsažené v § 8 s. ř. s. je třeba dovodit, že i za situace, kdy soudce Nejvyššího správního soudu ve smyslu odst. 3 sám nezjistí a neoznámí předsedovi soudu důvod své podjatosti, nýbrž otázka jeho vyloučení je posuzována na základě námitky podjatosti uplatněné účastníkem řízení či osobou na řízení zúčastněnou ve smyslu odst. 5, je třeba, aby byla věc v souladu s odst. 3 *in fine* předložena k rozhodnutí jinému senátu Nejvyššího správního soudu. Předmětné ustanovení nelze interpretovat tak, že o námitce podjatosti soudce Nejvyššího správního soudu je oprávněn rozhodovat tentýž senát, a to ani tehdy, pokud by se dotčený soudce projednání námitky podjatosti neúčastnil a v souladu s rozvrhem práce jej zastupoval soudce jiný. Pro takový postup nelze v žádném ustanovení soudního řádu správního nalézt oporu.

[12] Jestliže tedy ustanovení § 8 s. ř. s. výslovně ukládá, aby o vyloučení soudce Nejvyššího správního soudu rozhodoval jiný jeho senát, pak tento požadavek je nutno vztáhnout i na sedmičlenný senát ve věcech volebních, ve věcech místního a krajského referenda a ve věcech politických stran a politických hnutí podle § 16 odst. 2 písm. a) s. ř. s. Uvedené se ostatně vztahuje i na sedmičlenný senát kompetenční a na rozšířený senát sedmičlenný i devítičlenný. Je přitom třeba zdůraznit, že rozhodování o vyloučení soudce je realizováno v rámci relativně samostatného řízení (jakkoli procesně navazujícího na řízení v hlavní věci), které lze ve smyslu zásady dispoziční zahájit výhradně na návrh, tedy na základě námitky podjatosti uplatněné v souladu s požadavky § 37 odst. 2 a § 8 odst. 5 s. ř. s. Toto řízení je také nutno formálně ukončit usnesením s meritorním výrokem, v případě zpětvzetí námitky je naopak nutno řízení zastavit podle § 47 písm. a) s. ř. s. V rámci řízení o námitce podjatosti pak lze aplikovat i jiná relevantní ustanovení zákona, např. postup podle § 37 odst. 5 s. ř. s. při odstraňování vad podání námitky podjatosti či ustanovení § 52 s. ř. s. v případě provádění dokazování. Věcí, podle níž se určuje obsazení soudu, se tedy pro tento účel rozumí vyloučení soudce či jiných osob z projednávání a rozhodování konkrétního případu, nikoliv hmotné právo, o němž se vede hlavní řízení.

[13] Je tak nutno uzavřít, že i o vyloučení předsedy či člena senátu ve věcech volebních z projednávání a rozhodnutí věci rozhodne jiný – tříčlenný senát Nejvyššího správního soudu, určený v souladu s rozvrhem práce. Je nerozhodné, zda se v případě soudce, jehož podjatost je namítána, jedná o soudce, který v dané věci působí jako předseda či člen „běžného“ tříčlenného senátu či jako předseda či člen sedmičlenného senátu ve věcech volebních. Lze přitom podotknout, že pro přidělení námitky podjatosti k projednání a rozhodnutí určitému senátu je stejně tak irelevantní, o jakou agendu se v případě výchozího řízení jedná, tedy např. zda věc spadá do agendy sociálně-správního či finančně-správního kolegia. Pro rozhodování o vyloučení soudce krajského soudu je pak nerozhodné, zda se jedná o věc, o které krajský soud ve smyslu § 31 s. ř. s. rozhoduje ve specializovaném senátě složeném z předsedy a dvou soudců, nebo o věc, o které rozhoduje specializovaný samosoudce; o vyloučení soudce krajského soudu bude vždy rozhodovat tříčlenný senát Nejvyššího správního soudu.

[14] Nejvyšší správní soud pak již jen pro úplnost dodává, že na výše uvedeném závěru nemůže nic změnit ani skutečnost, že pro řízení před Ústavním soudem vymezuje ustanovení § 38 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, zvláštní procesní pravidlo, podle něhož, „*jde-li o rozhodování v plénu, rozhoduje o vyloučení soudce plénum; soudce, jehož se rozhodování o vyloučení týká, nehlasuje. Jde-li o*

pokračování

rozhodování v senátu, rozhoduje o vyloučení soudce jiný senát, určený rozvrhem práce.“ Uvedené pravidlo nelze v postupech Nejvyššího správního soudu bez dalšího uplatnit, a to zvláště za situace, kdy tento soud má pro své rozhodování zákonnou úpravu jinou, výše vyloženou.

III.

Vlastní posouzení námitky podjatosti

[15] Po posouzení uplatněné námitky podjatosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že návrh na vyloučení soudce JUDr. Vojtěcha Šimíčka z projednávání a rozhodnutí této věci není důvodný.

[16] Podle § 8 odst. 1 věta první a třetí s. ř. s. „*soudci jsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.*“

[17] Poměr soudce k věci je ve smyslu citovaného ustanovení třeba chápat jako přímý zájem soudce na daném řízení, zejména na jeho výsledku. Vyloučen by byl rovněž soudce, který by získal o věci poznatky jiným způsobem než dokazováním při jednání. Pochybnosti o nepodjatosti soudce pro jeho poměr k účastníkům či jejich zástupcům pak mohou vedle vztahů příbuzenských a obdobných vzniknout i tehdy, je-li vztah soudce k účastníkům, popř. jejich zástupcům nepřiměřeně přátelský či naopak zjevně nepřátelský. Rozhodnutí o vyloučení soudce představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci, přičemž příslušnost soudu i soudce stanoví zákon [čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (vyhlášena pod č. 2/1993 Sb., ve znění pozdějších ústavních předpisů)]. Soudce lze proto vyloučit z projednávání a rozhodnutí věci, která mu byla zákonným postupem přidělena, jen výjimečně a ze závažných důvodů, které soudci reálně brání v nezávislém, nestranném a spravedlivém rozhodování (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 4. 2003, č. j. Nao 19/2003 – 16, všechna zde uváděná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu dostupná z: <www.nssoud.cz>).

[18] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že v případě řízení o návrhu navrhovatele na vydání rozhodnutí o neplatnosti volby prezidenta republiky není dán důvod pochybovat o nepodjatosti předsedy senátu ve věcech volebních JUDr. Vojtěcha Šimíčka, a to jak se zřetelem k jeho poměru k věci, tak ani jeho poměru k účastníkům řízení nebo jejich zástupcům. Navrhovatel dovozuje podjatost soudce JUDr. Vojtěcha Šimíčka z jeho vyjádření do medií, konkrétně z kritického výroku na adresu pana Tomia Okamury poté, co byl usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 12. 2012, č. j. Vol 11/2012 – 63, zamítnut návrh pana Okamury na vydání rozhodnutí o povinnosti registrovat jeho kandidátní listinu pro volbu prezidenta republiky.

[19] Takový výrok je však zcela bez významu pro posouzení poměru jmenovaného soudce k nyní projednávané věci. Zatímco totiž předmětný výrok byl vysloven v návaznosti na rozhodnutí soudu o návrhu pana Tomia Okamury na vydání rozhodnutí

o povinnosti registrovat jeho kandidátní listinu pro volbu prezidenta republiky, v nyní projednávané věci je předmětem přezkumu návrh jiného navrhovatele na vydání rozhodnutí o neplatnosti vlastní volby prezidenta republiky. Je třeba zdůraznit, že pan Tomio Okamura není účastníkem řízení v nyní projednávané věci a výsledek tohoto řízení – ať již bude jakýkoli – nemůže mít žádný vliv na výsledek řízení o jeho výše uvedeném návrhu, který byl podán a o němž bylo pravomocně rozhodnuto v řízení jiného typu (řízení o ochraně ve věcech registrace ve smyslu § 89 s. ř. s.) a v odlišné fázi volebního procesu. Na uvedeném závěru pak nemůže nic změnit ani případná navazující korespondence mezi oběma osobami, konkrétně žádost pana Tomia Okamury o veřejnou omluvu a negativní odpověď JUDr. Vojtěcha Šimíčka ze dne 17. 12. 2012, když i tato korespondence je pro posouzení námitky podjatosti irelevantní.

[20] V této souvislosti lze poukázat na ustanovení § 8 odst. 1 věta třetí s. ř. s., podle něhož důvodem k vyloučení soudce nemohou být okolnosti, které spočívají v jeho rozhodování v jiných věcech; takovou věcí přitom může být rovněž dřívější (spolu-) rozhodování soudce jako člena senátu ve věcech volebních o návrhu, podaném jiným navrhovatelem, v řízení jiného typu a v odlišné fázi volebního procesu, jako se tomu stalo v nyní projednávané věci.

[21] K předmětné otázce, na níž navrhovatel staví svoji námitku podjatosti, se pak vyjádřil rovněž Ústavní soud v odůvodnění nálezu ze dne 7. 1. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 27/12 (dostupný z: <nalus.usoud.cz>), vydanému k ústavní stížnosti pana Tomia Okamury proti výše uvedenému usnesení Nejvyššího správního soudu, v němž vyložil, že „*stěžovatel v ústavní stížnosti současně zpochybnil nepodjatost (nestrannost) soudce Vojtěcha Šimíčka. Jeho podjatost dovozuje z vyjádření pro tisk o tom, že některé archy byly v případě stěžovatele vyplněny tzv. jednou rukou, tedy jednou osobou.*“ (...). Ústavní soud „*neměl důvodu tuto skutečnost a námitku stěžovatele přezkoumávat a hodnotit, pokud jde o tvrzený zásah do stěžovatelových ústavně zaručených práv. Nevidí však ani důvodu k tomu, aby s prohlášením jmenovaného soudce pro média byly spojovány důvody pro zpochybnění jeho nepodjatosti. Daný výrok soudce Šimíček pronesl až po vynesení rozhodnutí a nelze z něj samotného dovozovat (negativní) poměr k věci nebo účastníkům, který by zakládal podjatost soudce při vlastním rozhodování.*“ (bod 60).

[22] Pomocí argumentace *a maiori ad minus* tak lze navíc dovodit, že pokud vyjádření soudce JUDr. Vojtěcha Šimíčka nezakládalo důvod k pochybnostem o jeho nepodjatosti ani v řízení o registraci, kterého se bezprostředně dotýkalo, tím méně pak může být důvodem k pochybnostem v řízení jiném, konkrétně zde v řízení o neplatnosti voleb. Na posouzení námitky podjatosti by proto nemohlo mít žádného vlivu, i kdyby zdejší soud při posouzení vlastního návrhu navrhovatele na vydání rozhodnutí o neplatnosti volby ve smyslu § 90 odst. 5 s. ř. s. jakýmkoli způsobem posuzoval, zda pan Tomio Okamura splnil nebo nesplnil povinnost doložit ke své kandidátní listině petici podepsanou odpovídajícím počtem občanů.

IV. Závěr

pokračování

[23] Na základě výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že v projednávané věci nebyly naplněny podmínky § 8 odst. 1 s. ř. s., a podle § 8 odst. 5 s. ř. s. rozhodl tak, že soudce Nejvyššího správního soudu JUDr. Vojtěch Šimíček není vyloučen z projednávání a rozhodování ve věci návrhu na vydání rozhodnutí o neplatnosti volby prezidenta republiky, vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. Vol 7/2013.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. února 2013

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu